

*Студинець Юлія Ростиславівна,
Національний університет "Острозька академія"*

ОГЛЯД ЗАГАЛЬНИХ ПРИНЦИПІВ ВИКЛАДАННЯ ГРАМАТИКИ

Викладання іноземних мов завжди зумовлене та кореговане вимогами часу та здійснюється відповідно до теорій, розроблених вченими в галузі методики у певний період. Протягом становлення методики навчання як педагогічної науки з'явилась велика кількість різних підходів до викладання мов, основні з яких і розглядаються у статті.

Актуальність дослідження зумовлена об'єктивною необхідністю пошуку та аналізу оптимальних шляхів навчання граматики іноземної мови і організації навчально-виховного процесу, раціональних варіантів змісту навчання і його структури загалом.

Метою роботи є аналіз існуючих підходів до навчання граматичного матеріалу та виділення особливостей їх практичного застосування.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Дослідники спираються на теоретичні праці вітчизняних та зарубіжних авторів, зокрема Г. В. Рогової, С. В. Гапонової, Д. Ларсен-Фріман та Ч. Фріза.

Одним із основних підходів до вивчення граматики є ситуативний (усний) підхід, розроблений британськими лінгвістами в середині ХХ ст. Він полягає у ситуативному поданні та опрацюванні нового матеріалу. Граматичний матеріал при цьому градується: спочатку засвоюються прості форми, потім складні. За ситуативним методом тренування вживання нових структур здійснюється в ситуаціях за допомогою прикладів без застосування перекладу [1: 11]. Перевага цього методу полягає у безпосередній актуалізації набутих вмінь у конкретній мовленнєвій ситуації.

При свідомому підході увага звертається на новий елемент у реченні, що зазвичай пояснюється коротким правилом, яке допомагає учневі зрозуміти та засвоїти структурне значення цього елемента. Відповідно, вчитель не вдається до довгих пояснень, уникаючи подачі зайвої інформації, при цьому головним є правильне застосуван-

ня правила на практиці, а не дослівне його відтворення. Пояснення граматичного матеріалу зазвичай ведеться рідною мовою. Свідомий підхід може також реалізовуватись за принципом опозицій, коли приклад певної граматичної конструкції протиставляється тій, яку часто з нею плутають (наприклад, речення у Present Simple порівнюється з аналогічним прикладом, але у Present Progressive) [2: 158].

Г. В. Рогова у своїй класифікації виділяє також практичний підхід, що забезпечує вивчення граматичних аспектів, необхідних для безпосереднього використання у писемному чи усному мовленні. Прямий зв'язок з практикою є однією із найперших переваг розглянутого підходу.

Структурний (аудіолінгвальний) метод був розроблений Чарльзом Фрізом, який першим застосував принципи структурної лінгвістики до викладання мов. Він передбачає пояснення нового матеріалу спочатку усно, формування навичок відбувається за схемою «слухаю- говорю». Аналогія при цьому має більше значення, ніж аналіз, тобто при побудові речення за аналогією, стимулюються процеси узагальнення і розрізнення. Таким чином, правила представляються лише після опрацювання тієї чи іншої моделі у різних контекстах та усвідомлення її побудови. Іншими словами, будь-який граматичний матеріал подається у відповідних структурах або моделях речення. У процесі навчання зазвичай особлива увага приділяється розвитку навичок правильного швидкого мовлення, а пояснення граматичних правил практично відсутнє, тому побутує думка про те, що структурний підхід більше сприяє формуванню навичок усного мовлення [1: 12].

Диференційований підхід до викладання граматики передбачає різні засоби навчання для різних граматичних аспектів. Це означає, що граматичний матеріал, необхідний для розмовної мови подається і засвоюється в усній формі, а навички, потрібні, наприклад для читання, здобуваються у процесі читання [2: 161].

Серед науковців точаться постійні дискусії щодо того, що важливіше: комунікативна чи лінгвістична компетенція, але, вочевидь, не дарма остаточного висновку ніхто дійти не може. Щодо цього питання, варто було б погодитись із думкою Д. Ларсен-Фріман про те, що комунікативна компетенція доповнює, але не замінює лінгвістичну [4: 22]. Нам імпонує також концепція вищезгаданого науковця щодо трьох взаємопов'язаних мовних вимірів, на які потрібно зважати у викладанні граматики: форма (структура), семантика (значення) та практичні умови, що регулюють їх використання (коли/чому вживається та чи інша форма/структура) [4: 23].

Висновки. З огляду на багатокomпонентність і складність граматики як одного з головних аспектів мовної компетенції, на нашу думку, доцільним є використання комплексного підходу до подачі граматичного матеріалу, адже кожен із принципів викладання доповнює інші, що забезпечує цілісність і гармонійність процесу навчання.

Список літератури:

1. Гапонова С. В. Огляд зарубіжних методів викладання іноземних мов у ХХ столітті / С. В. Гапонова // Іноземні мови.– 2010.– № 1.– С. 11–15.
2. Рогова Г. В. Методика обучения английскому языку: учеб. пособие для студ. пед. ин- тов – 2-е изд., перераб. и доп. М.: Просвещение, 1983.– 351с.
3. Тарнопольський О. Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти: навч. посібник – К.: Фірма «ІНКOC», 2006.– 248с.
4. Larsen- Freeman D. Technics and Principles in Language Teaching. / Larsen- Freeman D. – Oxford: Oxford University Press, 1986.– 142 p.